

Σεβασμιώτατε,

Σεβαστοί Πατέρες,

Αξιότιμοι Πολιτικοί και Στρατιωτικοί Άρχοντες,

Κυρίες και Κύριοι,

Αγαπητοί μαθητές και μαθήτριες

Στη μακραίωνη και ένδοξη ιστορία μας ξεχωριστή θέση κατέχει η 28^η Οκτωβρίου 1940 και γι' αυτό την εορτάζουμε με υπερηφάνεια και εθνική ομοψυχία. Η 28^η Οκτωβρίου σηματοδοτεί την έναρξη του αγώνα του ελληνικού λαού για την υπεράσπιση των ιδανικών και των πιστεύω του, ιδανικά και «πιστεύω» που κάθε λαός ο οποίος θέλει να καλείται «πολιτισμένος» οφείλει να υιοθετεί και να υπερασπίζεται.

Ήταν 15 Αυγούστου του 1940. Ο λαός της Ελλάδας προσκυνούσε ταπεινά τη Δέσποινα του Αρχιπελάγους, στην Τήνο, όταν το ιταλικό υποβρύχιο χτύπησε ύπουλα και βύθισε το αντιτορπιλικό «Έλλη».

Κι ήταν ξημερώματα της 28^{ης} Οκτωβρίου 1940, όταν ο Ιταλός πρεσβευτής στην Αθήνα Γκράτσι επέδωσε ιδιόχειρα στον τότε πρωθυπουργό της Ελλάδας Ιωάννη Μεταξά τελεσίγραφο με το οποίο η Ιταλία απαιτούσε την ελεύθερη διέλευση του ιταλικού στρατού από την ελληνοαλβανική μεθόριο προκειμένου στη συνέχεια να καταλάβει κάποια στρατηγικά σημεία της Ελλάδας. Κι ήταν ακριβώς αυτήν την ιστορική στιγμή που ο Έλληνας πρωθυπουργός απάντησε το «Όχι» απέναντι στην επεκτατική πολιτική του φασιστικού καθεστώτος του Μουσολίνι, γνωρίζοντας πως μεγαλύτερο αγαθό από το αγαθό της ελευθερίας δεν υπάρχει. Ένα «Όχι» που το στήριξε ο ελληνικός λαός με πρωτοφανή προθυμία και αυταπάρνηση, αλλά και αυτονόητα σαν φυσιολογική εκδήλωση της ελληνικής ψυχής όπως αυτή διαπλάστηκε ανάμεσα στους αιώνες.

Αρχίζει η εποποιία του αλβανικού μετώπου. Μοιραία η ανάμνησή μας μας οδηγεί στα ηρωικά βουνά της Πίνδου. Στο ηρωικό Καλπάκι, το ελληνικό στρατιωτικό σώμα της Ηπείρου κέρδισε την πρώτη νίκη. Οι πόλεις της Βορείου Ηπείρου απελευθερώνονταν μία μία: Κορυτσά, Πόγραδετς, Πρεμετή, Άγιοι Σαράντα, Αργυρόκαστρο, Χειμάρρα, Κλεισούρα. Η ιαχή «αέρα» εμπύχωνε τους Έλληνες στρατιώτες παρά την υπεροπλία του εχθρού, τις άσχημες καιρικές συνθήκες, τα κρυοπαγήματα, τις κακουχίες.

Στα χιονοσκεπέαστα βουνά της Πίνδου μέσα σε έναν βαρύ και αδυσώπητο χειμώνα, οι λόγχοι των ευζώνων ορμούν ακάθεκτα, απτότητα προς τον βωμό της θυσίας με εύψυχο θάρρος και απόλυτη πίστη στα μεγάλα ιδανικά κατατροπώνοντας τον εχθρό.

Τα ανδραγαθήματα των Ελλήνων ηρώων δεν περιορίζονται μόνο στη στεριά. Τα υποβρύχια Αδρίας, Παπανικολής, Λάμπρος Κατσώνης, Πρωτέας, Τρίτωνας εκδικούνται περίλαμπρα τον εγκληματικό τορπιλισμό της «Ελλης». Στο έργο τους αυτό βοηθά και η γενναία αεροπορία μας με τις επιτυχείς αναγνωρίσεις και τους βομβαρδισμούς.

Η φασιστική επίθεση των Ιταλών αποτυγχάνει παταγωδώς. Ο ιταλικός στρατός συντρίβεται οριστικά. Η ελληνική ψυχή είχε δώσει την απάντηση που έπρεπε, είπε το περήφανο «Όχι» και έδωσε έναν αγώνα για τα ιερά και τα όσια της πατρίδας μας, με αποτέλεσμα να αιφνιδιάσει δυσάρεστα τους εισβολείς, να τους χαρίσει ιδιαίτερα ταπεινωτικές ήττες και να τους αναγκάσει να αποσυρθούν μέσα από τα αλβανικά σύνορα και να περιμένουν εκεί τη βοήθεια των συμμάχων.

Ένα δεύτερο «Όχι» ακολουθεί αυτό της 28^{ης} Οκτωβρίου ενάντια αυτή τη φορά στον Γερμανό δικτάτορα Χίτλερ που κλήθηκε να βοηθήσει τους Ιταλούς συμμάχους του. Πάνω στα οχυρά της Μακεδονίας και της Θράκης, στο Ρούπελ, στο Περιθώρι, στο Λίσσε, στον Εχίνο γράφονται νέες σελίδες άφταστης δόξας.

Τελευταίο οχυρό της ελληνικής αντίστασης η Κρήτη. Η προσπάθεια να κατακτηθεί το νησί με ρίψη αλεξιπτωτιστών προκάλεσε τρομακτικές απώλειες σε ένα από τα πιο επίλεκτα σώματα των γερμανικών δυνάμεων. Οι λεοντόκαρδοι Κρήτες κατόρθωσαν να καθυστερήσουν τις πολεμικές επιχειρήσεις του γερμανικού αρχηγείου.

Επτά μήνες η αιματοβαμμένη Ελλάδα πάλεψε ολομόναχη ώσπου η αντοχή της εξαντλήθηκε με αποκορύφωμα τη βεβήλωση της αιώνιας Ακρόπολης των Αθηνών: οι Γερμανοί εισβάλλουν στην Ελλάδα και μέσα σε λίγες ημέρες η σημαία του άδικου νικητή με τον αγκυλωτό σταυρό κυματίζει στην Ακρόπολη. Εκατόμβες αθώων ψυχών χάνουν τη ζωή τους από βασανιστήρια, πείνα και κακουχίες κατά τη διάρκεια της γερμανικής κατοχής στα Καλάβρυτα, στο Δίστομο, στην Κάνδαλο της Κρήτης. Χωριά καίγονται και σβήνονται από τον χάρτη, αρχαία μνημεία βεβηλώνονται.

Ακόμη και μετά την κατάκτηση κάθε γωνιάς της ελληνικής γης, ο λαός δε σταματά να αγωνίζεται. Πλήθος Έλληνες θα συνεχίσουν να πολεμούν, όχι πια σαν στρατιώτες που η επιστράτευση τούς απομάκρυνε ακούσια από τις

ειρηνικές τους ασχολίες, αλλά με δική τους επιλογή, αποφασίζοντας να διακινδυνεύσουν τα πάντα για την ελευθερία. Τόσο η Εθνική Αντίσταση όσο και οι μάχες στη Βόρεια Αφρική συνεχίζουν το έργο που ξεκίνησαν οι πολεμιστές στα βουνά της Αλβανίας.

Στις 12 Οκτωβρίου 1944 η γερμανική κατοχή τελειώνει. Η Αθήνα απελευθερώνεται. Η γαλανόλευκη κυματίζει ξανά στον Ιερό Βράχο της Ακρόπολης. Το τέλος της τραγωδίας του πολέμου βρήκε τους Έλληνες πληγωμένους αλλά όρθιους. Ο ελληνικός λαός απέδειξε για μια ακόμη φορά σε όλη την οικουμένη ότι όταν ένα έθνος μπορέσει να κινηθεί ολόψυχα για τη δικαίωση της ανθρώπινης λαχτάρας για την ελευθερία τότε πραγματοποιεί τον ενδοξότερο θρίαμβο της Αρετής, νικάει *Λαιστρυγόνες* και *Κύκλωπας* και θεμελιώνει το λαμπρότερο εγκόσμιο μεγαλείο.

Δε χωράει, ωστόσο, αμφιβολία ότι η εποποιία του 1940 αποτελεί ένα θαύμα, είναι ένα από τα πολλά θαύματα στην ιστορία των Ελλήνων. Δεν μπορεί να είναι καρπός αποκλειστικά ανθρώπινου αγώνα. Η θεϊκή χάρη συνεργάστηκε με την ανθρώπινη προσπάθεια. Και είναι δίκαιο που μαζί με τα θριαμβευτικά σαλπίσματα πάνω από τους τάφους των ηρώων, σήμαναν δοξαστικές καμπάνες για ένα 'ευχαριστώ' στην Παναγία, σ' εκείνη, στην οποία η εθνική συνείδηση απέδωσε για μια ακόμη φορά 'τα νικητήρια'. Στη Σκέπη των Αγωνιστών. Στην Ελευθερώτρια των σκλαβωμένων.

Γράφει χαρακτηριστικά ο Άγγελος Τερζάκης: «Στο μέτωπο, σ' όλη τη γραμμή, από τη γαλανή θάλασσα του Ιονίου μέχρι ψηλά τις παγωμένες Πρέσπες, ο ελληνικός στρατός άρχιζε να βλέπει παντού το ίδιο όραμα: έβλεπε τις νύχτες μια γυναικεία μορφή να προβαδίζει, ψηλόλιγνη, αλαφροπερπάτητη, με την καλύπτρα της αναριγμένη από το κεφάλι στους ώμους. Την αναγνώριζε, την ήξερε από παλιά, του την είχαν τραγουδήσει όταν ήταν μωρό κι ονειρευόταν στην κούνια. Ήταν η μάνα η μεγαλόψυχη στον πόνο και στη δόξα, η λαβωμένη της Τήνου, η υπέρμαχος στρατηγός».

Όλες οι μεγάλες στιγμές της σύγχρονης ιστορίας του Γένους μας συνδέονται με την Παναγία της Τήνου, τη Μεγαλόχαρη, τη Νικοποιού, την Υπέρμαχο Στρατηγό... Χάρη στην πίστη που θερμαίνει τις ψυχές τους οι μαχητές περιφρονούν τη λογική των αριθμών και προσφέρουν αφειδώλευτα τη ζωή τους με ηρωισμό που κινεί τον παγκόσμιο θαυμασμό.

Ο εορτασμός αυτής της επετείου, μετά από 78 χρόνια, δε γίνεται γιατί το έχουν ανάγκη οι ψυχές των ηρώων του '40. Αυτοί έχουν ήδη καταχωρηθεί στις χρυσές σελίδες της ιστορίας του Έθνους μας, Είναι πλέον αθάνατοι.

Εμείς όμως είμαστε αυτοί που σήμερα τους έχουμε περισσότερη ανάγκη. Έχουμε την ανάγκη να πιαστούμε από τα κατορθώματά τους. Να εμπνευστούμε από τα ιδανικά τους, από την πίστη τους στην ελευθερία και την Πατρίδα, από τις διαχρονικές αξίες του Ελληνισμού και της Ορθοδοξίας.

Γι' αυτά τα ιδανικά πολέμησαν οι αγωνιστές του '40, ούτε για συμφέροντα, ούτε για χρήματα. Την 28^η Οκτωβρίου 1940 την πόρτα της Ελλάδας χτύπησε η αλαζονεία της δύναμης, η έπαρση του ισχυρού. Οι Δυνάμεις του Άξονα προκαλούσαν το δέος πριν καν επιτεθούν. Κι όμως οι πρόγονοί μας είπαν το «ΟΧΙ». Και ξεβουλευτήκαν. Και χάλασε η ήρεμη καθημερινότητά τους. Και χωρίστηκαν ολόκληρες οικογένειες. Για τα ιδανικά. Για την ελευθερία και την αξιοπρέπεια. Για την αγάπη στην πατρίδα. Κόντρα στον φασισμό και στην υποδούλωση συνειδήσεων και ανθρώπων. Ας φανταστούμε όλοι μας πώς και πόσο θα δοκιμάστηκε αυτή τους η απόφαση. Μέσα στο κρύο των αλβανικών βουνών, στη μοναξιά του πολέμου. Όμως εκεί, πιστοί υπηρέτες των ιδανικών.

Οι αγωνιστές του '40 σήμερα απαιτούν από μας κάτι πιο απλό: να σκύψουμε για λίγο στη θυσία τους και να αντλήσουμε από αυτή οποιοδήποτε προβληματισμό και ερέθισμα αποβεί χρήσιμο και για τη δική μας ζωή. Απαιτούν να θυμηθούμε τις μέρες εκείνες, όχι για να επαναπαυτούμε στις δάφνες του παρελθόντος, όσο λαμπρές κι αν είναι, αλλά για να μετουσιωθούν αυτές οι αξίες και να γίνουν σπόροι νέας ζωής.

Το μήνυμα της 28^{ης} παραμένει πάντοτε διδακτικό, διαχρονικό και επίκαιρο. Δε δικαιούμαστε να λησμονούμε αυτούς που με τη θυσία τους μας έδειξαν ότι η ζωή έχει νόημα και αξία μόνο όταν τη ζούμε με αξιοπρέπεια και ελευθερία. Οφείλουμε να μελετούμε και να γνωρίζουμε την ιστορία μας, ώστε να τεκμηριώνουμε τις απαντήσεις μας σε όσους την αμφισβητούν ή την παραποιούν. Οφείλουμε να διαφυλάττουμε τις πολύτιμες παρακαταθήκες των παππούδων μας. Να υπερασπιζόμαστε καθημερινά τις ανθρώπινες αξίες, βιώνοντας ουσιαστικά τις αρχές της ελευθερίας, της δικαιοσύνης, της ισότητας και της ομόνοιας.

Ας το κάνουμε «τοῖς κείνων ῥήμασι πειθόμενοι» και με την κρυφή ελπίδα τα παιδιά μας να γίνουν «πολλῶ κάρρονες» από εμάς.

Όλες και όλοι μας έχουμε ένα σαφή προορισμό στη σύγχρονη εποχή: να κρατάμε ζωντανή την ιστορική μας συνείδηση, να είμαστε γνήσιοι θεματοφύλακες των μοναδικών πνευματικών αξιών του ελληνισμού και του χριστιανισμού και να εκφραζόμαστε μέσα από την αληθινή πίστη μας και τον πολιτισμό μας.

Με τα στοιχεία αυτά οφείλει η παιδεία μας να μας γαλουχήσει, συμπλέουσα με την επιταγή «δράξασθε παιδείας» του Αδαμάντιου Κοραή, όχι για να μας οδηγήσει σε μία στεία λατρεία του παρελθόντος, αλλά για να μας διδάξει ότι οι άλλοι θα μας σέβονται και θα μας υπολογίζουν, όταν δεν απεμπολούμε την ιστορία μας και τις παραδόσεις μας, όταν διατηρούμε ατόφια την κληρονομιά των προγόνων μας.

Ας είναι λοιπόν ο σημερινός λόγος ένα έναυσμα να ασχοληθούμε όλοι περισσότερο με την ιστορία μας, ένα μνημόσυνο για όσους έπεσαν ηρωικά στον πόλεμο και μία ελάχιστη τιμή ευγνωμοσύνης στην μητέρα μας την Παναγία.

Ευχαριστώ πολύ.

Χρόνια Πολλά!